

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DOKUMENTŲ IR ARCHYVŲ ĮSTATYMO NR. I-1115
10, 11, 12 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-19-417; TAIS NR. 19-2239(2))**

2019-04-03 Nr. NV-919

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatyta, kad teisėkūroje vadovaujamasi aiškumo principu, kuris reiškia, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, be to, teisės aktuose vartojami terminai turi derėti tarpusavyje. Šiame kontekste pastebime, kad Projektu keičiamo Dokumentų ir archyvų įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje siūlomi pakeitimai yra netikslūs ir painūs, be to, nederą su Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme įtvirtintomis vartojamų sąvokų apibrėžtimis. Pagal minėtą įstatymą valstybės informaciniai ištekliai suprantami kaip informacijos, kurią valdo institucijos, atlikdamos teisės aktų nustatytas funkcijas, apdorojamos informacinių technologijų priemonėmis, ir ją apdorojančių informacinių technologijų priemonių visuma, taigi, informacinių technologijų priemonėmis gali būti apdorojama informacija, o ne valstybės informaciniai ištekliai, kaip siūloma įtvirtinti aptariamoje įstatymo projekto nuostatoje. Atsižvelgiant į tai, šia apimtimi reguliavimas turėtų būti peržiūrėtas ir patikslintas.

2. Dokumentų ir archyvų įstatymo 2 straipsnyje nustatyta, kad dokumentų valdymas – valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės, valstybės įgalioto asmens, nevalstybinės organizacijos, privataus juridinio asmens vidaus administravimo sritis, kuri apima dokumentų rengimą, tvarkymą, apskaitą, saugojimą. Remiantis šia definicija, apskaitos veiksmas yra priskiriamas dokumentų valdymui, todėl, sistemiškai vertinant įstatymo projekto 10 straipsnio 2 dalies pakeitimus (kartu žr. įstatymo projekto 11 straipsnį), kuriuose vietoj apskaitos išskiriamas įtraukimo į apskaitą veiksmas (nors straipsnio pavadinimas siejamas su dokumentų valdymo organizavimu), nėra apibrėžta, koks šių dviejų veiksmų tarpusavio santykis, t.y., ar šie veiksmai yra tapatūs, ar skirtingi. Jeigu šie veiksmai skirtingi, atitinkamai iškyla poreikis įstatymo projekto reguliavimą peržiūrėti sistemiškai, kad būtų išvengta įvairaus interpretavimo ir nuostatų įgyvendinimo apsunkinimo.

3. Teisėkūroje susiklosčiusi praktika grindžiama tuo, kad tam tikri reikalavimai ar sąlygos yra reguliuojami įstatymuose, o juos užtikrinančios procedūrinės taisyklės numatomos poįstatyminiuose teisės aktuose. Atsižvelgiant į tai, siūlome įvertinti, ar pagrįstai įstatymo projekto 12 straipsnio 3 dalyje dokumentų išsaugojimo elektronine forma sąlygas numatoma pavesti nustatyti Lietuvos vyriausiajam archyvarui, įvertinant, ar vis dėlto tam tikri kriterijai neturėtų būti nustatyti įstatyme.

4. Pažymime, kad vertinant įstatymo projekto 12 straipsnio 3 dalį, siūloma formuluotė „buvo sukurti elektronine forma“ suponuoja, kad reguliavimas galėtų būti taikomas į praeitį, t.y., jau iki įsigaliojimo sudarytiems dokumentams, tačiau nėra apibrėžtos tokio taikymo sąlygos, kartu tai galėtų būti traktuojama kaip pereinamojo laikotarpio nuostata, o ne bendro elgesio taisyklė. Atsižvelgiant į tai, aptariama nuostata tikslinga teisiniu požiūriu, įtvirtinant konkrečią taisyklę.

5. Atkreipiame dėmesį, kad įstatyme nėra apibrėžta „dokumento originalo“, kuris minimas įstatymo projekto 12 straipsnio 3 dalyje, samprata, taip pat nėra atskleista, kaip suprantamas šioje įstatymo projekto nuostatoje minimas „išsaugojimas elektronine forma“. Jei šių sąvokų apibrėžtys būtų atskleistos įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės, būtų pažeistas teisės aktų hierarchijos principas, kadangi poįstatyminiuose teisės aktuose neturėtų būti interpretuojamos įstatyminės nuostatos.

6. Atkreipiame dėmesį, kad savarankiškos teisės normos ir jų dalys teisės aktuose neturi būti dėstomos skliaustuose, todėl atsisakytina tokio teisinio reguliavimo dėstymo būdo (žr. Projekto 3, 4 straipsnius).

7. Projekto aiškinamajame rašte siūlome atsisakyti nuorodų į Vyriausybės protokolinius sprendimus, kurių turinys ir priėmimo motyvai nėra reikšmingi Seimui pristatant siūlomas teisinio reguliavimo priemones, ir jų vykdymo eigą (žr. aiškinamojo rašto 1 punktą).

8. Atkreipiame dėmesį, kad Projekto 5 straipsnio 1 dalyje turi būti nurodyta įsigaliojimo išimtis dėl minėto straipsnio antros dalies, t.y., įgaliojimo priimti įgyvendinamuosius teisės aktus.

9. Atsižvelgiant į tai, kad siūlomu reguliavimu keičiasi reikalavimai dokumentų saugojimui, siūlome įvertinti, ar nėra tikslinga papildyti Projekto tam tikromis pereinamosiomis nuostatomis, reglamentuojančiomis iki Projekto susiklosčiusius teisinius santykius.

10. Mūsų nuomone, Projekto teikime nurodyta informacija apie popierinio dokumento autentiškumo išsaugojimą yra aktualiai įstatymo leidėjui, todėl turėtų būti perkelta į aiškinamąjį raštą.

Eglė Gasiūnaitė, tel. 8 706 63 766, el. p. egle.gasiunaite@lrv.lt